

УДК 159.9

СОЦІАЛЬНИЙ ФІЛОГЕНЕЗ У ПРИЗМІ НАУКОВИХ ІДЕЙ ТРАНСГУМАНІЗМУ

Кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри соціальної та практичної психології, В. В. Кириченко

Студент V курсу соціально-психологічного факультету, Ф. А. Дончев,
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна, Житомир

Проаналізовано основи методів і можливості популяризації ідей трансгуманізму в цифровому середовищі, виявлено основні напрями розвитку популяризації в межах даного середовища. На базі наукового підходу до вивчення психологічних феноменів в статті сформульовано ряд положень, стосовно важливості популяризації ідей трансгуманізму. Виявлено ключові аспекти, що впливають на швидкість розповсюдження та популяризації трансгуманізму, як раціоналістичного світобачення, особливості популяризації ідей трансгуманізму саме в цифрових мережах та важливість даного раціоналістичного світогляду в контексті зростаючих темпів науково-технічного прогресу.

Ключові слова: трансгуманізм, цифрове середовище, самоконструювання, цільова аудиторія, цифрова спільнота.

Проанализированы основы методов и возможности популяризации идеи трансгуманизма в цифровой среде, выявлены основные направления развития популяризации в пределах данной среды. На базе научного подхода к изучению психологических феноменов в статье сформулирован ряд положений, относительно важности популяризации идей трансгуманизма. Выявлены ключевые аспекты, влияющие на скорость распространения и популяризации трансгуманизма, как рационалистического мировоззрения, особенности популяризации идей трансгуманизма именно в цифровых сетях и важность данного рационалистического мировоззрения в контексте растущих темпов научно-технического прогресса.

Ключевые слова: трансгуманизм, цифровая среда, самоконструирование, целевая аудитория, цифровая сообщество.

There are few analysis methods and foundations which promoting the transhuman idea, which opportunities in the digital environment, identified the main directions of popularization within this environment. On the basis of a scientific approach to the study of psychological phenomena in article formulated a sequence of provisions regarding the importance of popularizing ideas of transhumanism. Revealed key aspects that influence the speed of propagation and popularization

transhumanism as rationalist worldview, especially the popularization of ideas of transhumanism in the digital networks and the importance of a rationalist outlook in the context of the rising pace of scientific and technological progress.

Keywords: *Transhumanism, digital environment, self construct, target audience, the digital community.*

Вступ. З 60-тих років минулого століття, технологічний прогрес стрімко почав зростати, надаючи людині більше можливостей для втілення власних ідей, задоволенню потреб та збільшенні життєвого шляху, як кількісно (виражено в прожитих роках), так і якісно (збереження фізіологічних, інтелектуальних, соціальних, культурних можливостей особистості).[1,2] Подальше інтегрування людини та техніки ставить низку етичних питань, стосовно того, ким вважати тих, хто згоден на свідоме та цілеспрямоване втручання в гомеостат організму, і те, як це може вплинути на людство в цілому. Штучне втручання, та як наслідок – зростання ряду показників (інтелектуальних, фізичних та ін.) створює людину, чиї можливості мають якісно кращі адаптивні можливості.[1] Однак, варто зазначити, що трансгуманізм надає саме «часову перевагу», що полягає у швидкому досягненні максимальної ефективності та втіленні потенціалу. Сама еволюція людини відбувається, в певній мірі, незалежно від розвитку технологій. Людина (*homo sapiens*) може еволюціонувати у процесі природного добору – філогенезу. Трансгуманізм ставить за мету еволюціонування саме в межах одного покоління, у межах – онтогенезу [2].

Метою даної статті є теоретичний підбір найвдалішого цифрового простору для популяризації світобачення трансгуманізму, як універсального комплексу знань, стосовно засобів самоконструювання.

Трансгуманізм – раціоналістичний світогляд в основу якого покладено принцип **експоненційного розвитку людства**, та саме існування виду людина розумна, як ланки до переходу, до більш раціональної, кращої форми існування.[1] Видовий розвиток *homo sapiens* не зупиняється, зміни навколишнього середовища та поява нового виміру існування людини переносять еволюцію з подищини суто фізіологічної у соціально-психологічну (В.А. Вернадський).[4] Наукові відкриття останніх років, які активно інтегруються у повсякденний побут сучасних людей, ознаменували появу нового виду «людини цифрової». Вона, навідміну від своїх попередників, активно включена у глобальну транскультурну цифрову мережу, де віртуальне Его жодним чином не програє своєму фізичному відповіднику. Сучасна людина має можливість двічі повноцінно проживати життя у фізичній та цифровій площині, та користуючись науково-технічними перевагами останньої, нівелювати перешкоди та вади, які виникають у процесі взаємодії з першою.[5] Цифрове інформаційне середовище дало можливість людям з обмеженими фізичними, економічними, соціально-психологічними можливостями відкривати для себе світ: подорожувати, спілкуватися з людьми, які знаходяться на значній відстані, здобувати досвід.

Як світогляд існує з 30-тих років минулого століття, започаткований Ніком Бостромом, офіційно введений як філософський термін Максом Мором у 80-тих роках минулого століття.[1] Головна ідея полягає у стрімкому розвитку людства як виду в наслідок науково-технічного прогресу, при цьому передбачається ряд видозмін всіх складових людської особистості. Психіка людини також змінюється у відповідності до перебігу прогресу.[8] Подальше інтегрування з технікою призводить до перерозподілу навантажень на мозок, внаслідок чого певні зони майже не використовуються, в той час як інші – занадто часто стимулюються. Оскільки мозок відповідає в більшій мірі на формування свідомості, то подібне втручання відбивається на психіці людини.[7] При цьому трансгуманізм спирається саме на використання передових технологій, як елементів зростання людини як особистості. Це стає можливим за раціонального використання потенціалу сучасної медицини, генної інженерії, створенні нейропротезів, та першого використання елементів віртуальної та доповненої реальностей в повсякденному житті. Відповідно до ідеології, трансгуманісти вбачають мету існування в постійному вдосконаленні себе та навколишнього світу заради здобутку у вигляді довгого життя, відмові від хвороб, старіння, та можливостей самостійно керувати всіма процесами в організмі.[2] Відповідно до цього, трансгуманісти не вбачають проблем у вигляді географічної розмежованості, політичних поглядах, соціальних статусів та інших маркерів, завдяки люди позиціонують себе у соціумі. Аудиторія трансгуманістів, також не спирається ні на вікові межі, ні на будь-які інші. В основу покладено лише бажання вдосконалення, **заради позбавлення певних обмежень**. Саме тому, ідеальним середовищем для трансгуманістів, постає саме цифрове.

Цифрове середовище – це об'єднання інформаційно-комунікативних засобів в єдину мережу, задля задоволення потреби в обміні інформації окремих індивідів. Як приклад – соціальні мережі, які віртуальним виміром життєдіяльності людей.[6] Вони дають можливість здійснювати комунікацію у просторі, який не має територіальних, часово-просторових та культурно-стратифікаційних обмежень, що полегшує процеси обміну інформацією. Саме за методами само презентації можна поділити користувачів соціальних мереж на дві частини. Перша – це реальна презентація себе, як особистості в повсякденному житті. Людина сприймає себе, як суб'єкт певних соціально-культурних стосунків та взаємовідносин. Водночас, сучасні технології створили значне підґрунтя для створення власного образу в цифровому просторі. Я-образ, в силу можливостей анонімності, може відповідати будь-яким забаганкам людини. Інформаційні інтерактивні технології збільшують простір для **самоконструювання** особистості у відповідності з власною моделлю ідеального «Я», що у свою чергу, як і будь-який продукт науково-технічного прогресу, може нести як благо так і шкодити людині.[7] Філософська концепція трансгуманістичного пізнання людини та світу будується на збалансованій природовідповідності використання надбань науково-технічного прогресу відповідно до потреб та поточних завдань людини.[1] Він не розглядає прогрес як ресурс еволюції людини до вищої видової форми (як

наприклад «super homo sapiens» у Братів Стругацьких); центральною ідеєю є підвищення адаптивних властивостей людини: як фізіологічних так і соціально-психологічних. **Загалом прогрес має допомагати людині розвиватися, а не розвивати у незрозумілому напрямку.** Трансгуманізм, при цьому, передбачає в ідеологічній моделі, не тільки вдосконалення фізичної, когнітивної чи духовної сфери людини, але й вдосконалення соціальної позиції людини.[2] З використанням цифрових мереж, людині легше «штучно збільшувати» власну соціальну значущість, за допомогою можливостей «додавання друзів», систем «лайків», «репостів», «коментарів». Так, звичайно даний аспект передбачає і зворотну сторону, яка полягає у можливому тролінгу, спамуванні, булінгу кожного з користувачів цифрових мереж. Однак, набагато легше «захищати» аккаунт (цифрову репрезентацію себе, як особистості у цифровій мережі) за допомогою систем налаштування та захисту, у вигляді обмеженого доступу до сторінки як конкретним особам, так і групам осіб. Також, налаштовані системи фільтрації інформації допоможуть ізолювати «віртуальну особистість» від небажаного впливу. При зверненні уваги на можливості поєднання трансгуманізму та веденню життя в цифровій мережі, можна побачити ефект залучення людини до соціального життя, не зважаючи на фізичні негаразди. Тобто штучний цифровий простір, створює передумови для нормального, не ізолюваного існування, культурного розвитку та можливостям зростати естетично та вдосконалюватися тим людям, які позбавлені ряду фізичних можливостей. Трансгуманізм, сукупністю методів технологічного вдосконалення людини, сприяє інтегруванню наведених двох образів, в один, якій міститиме в собі ознаки та характеристики, найбільш вигідні для суб'єкта стосунків. Також, варто зазначити, що трансгуманісти здебільшого схильні вести діяльність саме в цифровому середовищі, так як саме в ньому найкраще нівелюється будь-яка різниця між співбесідниками. Оскільки трансгуманізм передбачає залучення будь-яких людей, без жодних упереджень, це сприяє створенню групувань в цифрових мережах саме за «інтересом» а не за конкретною ознакою, передумовленою гендерністю, віком, національністю та ін. Використання різноманітних технологій поширення інформації в цифровому суспільстві, передбачає досягнення саме широкої аудиторії, яка не є групуваною за певними ознаками (релігійними, політичними, соціальними, віковими та ін.). Також, важливою особливістю інформаційного простору є те, що саме утворення його відбулось не так давно, з погляду історії людства, і в ньому знаходяться здебільшого ті особистості, які менш зацікавлені в подовженні власного життя. Це обумовлено тим, що користувачами є здебільшого підлітки. Саме цей відсоток є найбільшим на сьогодні користувачем соціальних мереж.

Відповідно до базових законів еволюції, зазначених Чарльзом Дарвіном, еволюція виду відбувається завдяки механізму пристосування до навколишнього середовища. Аналогічні процеси відбуваються і зі свідомістю людини.[3] Те, що людина почала створювати необхідні засоби, є прикладом не тільки «видового пристосування», але й цілеспрямованої зміни оточуючої реальності з метою отримання максимального комфорту, захищеності та задоволенню інших потреб.[5] Трансгуманізм є прикладом пристосування

людини, при залученні штучного втручання в природні процеси. Саме прогрес і є прямим вираженням даного втручання, оскільки чим більше він є розвинений, тим більше засобів знаходиться в розпорядженні окремої людини за для зміни себе, чи свого оточення. Відповідно до розвитку прогресу, людство в цілому та суб'єкт соціальних відносин – зокрема, може вибудувати своє ставлення до його продуктів у межах трьох векторів:

1. Особистість може намагатись відсторонитись від нього, і відмовитись пристосовуватись до нових змін (швидкість прогресу збільшується по експоненті, відповідно до закону Мура, згідно яким потужність обчислювальної техніки збільшується у 2 рази кожні 18 місяців, і відповідно ціна на застарілі технології зменшується пропорційно, роблячи дані технології доступнішими і виступаючи при цьому маркером прогресу). Прикладом світобачення, яке ігнорує сучасну складову прогресу є натуралізм. Його прихильники відмовляються від генно-модифікованої їжі, не живуть в містах, прагнуть до життя в природних умовах. Це можуть бути старовіри, дауншифтери, просто люди які ідеологічно не сприймають прогрес. Їх мета полягає у відстороненні від усього штучного та не натурального.
2. Особистість, яка активно сприяє прогресу, чи цікавиться його продуктами. Їх мета полягає у моніторингу сфер передових розробок за для збагачення знань про засоби задоволення власних потреб. Або неопосередкована робота в тих галузях, які пов'язані з наукою, розробкою провідних технологій та інших галузях, що сприяють прогресу. Саме трансгуманісти і є залученими до споживання інформації стосовно останніх наукових досягнень та використанню даних надбань.
3. Особистість, яка використовує окремі елементи прогресу, відповідно до своєї діяльності. Такі люди не женуться за всіма новинками та не відслідковують здобутки прогресу цілеспрямовано. Здобутки науково-технічного прогресу використовуються відповідно до актуальних потреб людини з метою підвищення адаптивних властивостей.

Висновки. Необхідність популяризації трансгуманізму полягає в тому, що методів покращення сфер діяльності людини, на сьогоднішній день існує багато, та їх кількість продовжує зростати. Трансгуманізм пропонує швидкий розвиток в межах онтогенезу, спираючись на досягнення науково-технічного прогресу (НТП). Швидкість НТП на пряму залежить від кількості людей обізнаних в науці та орієнтованих на використання наукових досягнень у повсякденному житті. Саме тому популяризація трансгуманізму може призводити до зростання темпів прогресу. Найвдалішою площиною для цього, постають соціальні мережі.

Література:

1. Drexler, K. Eric Engines of Creation: The Coming Era of Nanotechnology / Kim Eric Drexler. – London: 1985. – P. 34-45
2. Nick Bostrom A history of transhumanist thought / Nick Bostrom – Journal of Evolution and Technology 14: 2005 – P. 16

3. Бехтерев В. Сознание и его границы / Владимир Михайлович Бехтерев. – Казань., 1888. – 16 с.
4. Винер Д. Р. Культ Вернадского и ноосфера / Винер Дуглас, В. И. Вернадский: pro et contra. – СПб., 2000. – С.645-646
5. Джозеф Нечватал Идеалы погруженности. Критические дистанции / Joseph Nechvatal LAP Lambert Academic Publishing. 2009. – 24 с.
6. Кириченко В. В. Психологія інформаційної діяльності : Навчальний посібник / В. В. Кириченко– 2-ге вид. вип. і доп. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. – 146 с.
7. Крайг Г. Психология развития / Грэйс Крайг – Психология развития. — СПб.: Питер, 2005. – С. 45-60
8. Панферов В.Н. Внешность и личность / Владимир Николаевич Панфёров. – Социальная психология личности. – Л., 1974. – С. 96-110.

References:

1. Drexler, K. Eric Engines of Creation: The Coming Era of Nanotechnology / Kim Eric Drexler. - London: 1985. - P. 34 - 45
2. Nick Bostrom A history of transhumanist thought / Nick Bostrom – Journal of Evolution and Technology 14: 2005 – P. 16
3. Bechterev V. Soznanie bez granic / Vladimir Bekhterev. - Kazan., 1888. - 16 p.
4. Verner D. R. Cult Vernadskogo i noosphera/ Wiener Douglas, VI Vernadsky: pro et contra. - SPb., 2000. - S.645-646
5. Dzhozef Nechvatal Ydealы poghruzhennosty. Krytycheskiye dystancyy / Joseph Nechvatal LAP Lambert Academic Publishing. 2009 – 24s
6. Kyrychenko V. V. Psykholohiya informacijnoji dijaljnosti : Navchaljnyj posibnyk / V. V. Kyrychenko– 2-ghe vyd. vyp. i dop. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2015. - 146 s.
7. Krajgh Gh. Psykholohyja razvytyja / Ghrəjs Krajgh – Psykholohyja razvytyja. —SPb.: Pyter, 2005. - S. 45-60
8. Panferov V.N. Vneshnostj y lychnostj / Vladymyr Nykolaevych Panfërov. – Socyaljnaja psykholohyja lychnosty. – L., 1974. – S. 96-110.